ULMAŅLAIKU LIMBAŽI

1936.gads

Paulis Ābols

Ulmaņlaiku algas un citi ienākumi it visur ārpus Rīgas bija tik pieticīgi, ka, no mūsdienu cilvēku viedokļa, nostādīja vismaz 80 procentus iedzīvotāju uz nabadzības robežas. Mazajai zemnieku republikai nebija resursu, ar ko atdarināt industriālās lielvalstis. Lielākā daļa ģimeņu dzīvoja pieticīgos vienistabas mājokļos, daudziem viņu vērtīgākā manta bija viena pieklājīga drēbju kārta, pēc kuras, apskatot vecās fotogrāfijas, šodienas paaudze kļūdaini uzskata trīsdesmito gadu ļaudis par turīgākiem, nekā patiesībā, un 300 latu mēneša ienākumi, parasta strādnieka alga tā laika ASV, iecēla latvieti vidussšķiras buržuā kārtā. Šādos apstākļos ikdienas dzīves prieki bija pieticīgi un pašam savs velosipēds un radio - visu sapņu piepildījums. Kā Limbažu pilsētas tā novada vienkāršie ļaudis izklaidējās, apmeklējot kino, tirgus dienu cirku vai līdzīgus ''kumēdiņus'' un, ja gadījās lieks lats, iegādās ko grādīgu vai fabrikas ražojuma pārtiku, galvenokārt saldumus. Trīsdesmito gadu vidū Latvijā savā starpā konkurēja vairākas lielas saldumu fabrikas, piedāvājot pārsteidzoši daudzveidīgu un pēc kvalitātes vairs nepārspētu produkciju. 1936.gada 24.janvārī uzņēmējs Paulis Ābols atvēra Jūras ielā 3 jaunu saldumu un delikatešu veikalu kā Rīgas firmas Goegginger oficiālais pārstāvis. Līdz tam vecā tirgus laukuma svarīgākie veikali galvenokārt tirgoja apģērbu un galantērijas preces, bet Jūras ielas sākumā atradās restorāni un traktieri. Ar P.Ābola veikala atvēršanu, Limbažu centra tirdznieciskā ''ģeogrāfija'' mainījās, nostādot par konkurentiem

Paula Ābola veikals.

Saviesīgās biedrības durvju priekšā saldumu veikalu un aizsargu priekšnieka J.Zeidmaņa jau 42 gadus pastāvējušo maiznīcu - konditoreju. Ienākšanu Limbažu tirdzniecībā Paulis Ābols sāka ar vēl nepieredzēta apmēra reklāmu ''Limbažu Vēstnesī'', pārsteidzot ar vizuāli pievilcīgiem attēliem, kas piesaistīja uzmanību uz pārējā reklāmas materiāla vienkāršo tekstu fona. Tas bija kāda ļoti veiksmīga uzņēmuma sākums. P.Ābola firma drīz paplašināja savu Limbažu veikalu, 1939.gadā padarot to par modernāko pārtikas tirdzniecības vietu pilsētā. Līdz ar jaunās dzelzceļa līnijas izbūvi, otrs veikals tika atvērts Rūjienā. Paulis Ābols, drīzāk netīšām, ieviesa Limbažos vēl vienu neredzētu jaunievedumu - konkurentu karus.

Speciālizlaidums NR. 4 Limbažu muzeja izdevums. Jura Pavloviča sastādīšanā.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1936.gads

Kārļa Ulmaņa atjaunotajā Latvijā aizsargiem bija piešķirta nesamērīga, tikai policijai pielīdzināma vara. Jānis Zeidmanis pēc būtības varēja mēģināt sagraut konkurentu ar administratīviem līdzekļiem, taču nekad to nedarīja kā šajā, tā citās lietās, padarot Limbažus par patīkamu izņēmumu Latvijas pilsētu vidū. Tirdzniecības karš notika ar reklāmas un klientu piesaistes palīdzību. Zeidmanis apgalvoja, ka viņa saldumus Limbažos pazīst labāk, turklāt, izmantojot tikko modē nākušo lozungu, pasludināja savu konditoreju par "latviešu veikalu" un drīz pēc tam kļuva par Ķuzes saldumu fabrikas pārstāvi. Ābols izmantoja presi, turpinot izgudrot lieliskas reklāmas un, cik var spriest, organizēja nelielu vietējo skandālu ar apsūdzībām par Zeidmaņa maiznīcā ceptās preces slikto kvalitāti. Konflikta rezultātā limbažnieki tikai ieguva - Zeidmaņa maizes un konditorejas kvalitāte uzlabojās, savukārt Ābols paplašināja veikala sortimentu, sākot tirgot visu labāko, ko piedāvāja Rīgas saldumu un pārtikas ražotāji. Līdz 1939.gada rudenim, kad karš pārtrauca piegādes, Paula Ābola veikals bija vienīgā vieta Limbažos, kur vienmēr varēja nopirkt apelsīnus, citronus un banānus. Paradumu konkurēt ar reklāmu pārņēma arī citi uzņēmēji, citu starpā Jūras ielas zārcinieki.

Kur iegriezīsimies,
iebraukuši Limbažos?
Bez šaubām arī J. Zeidmaņa jaunajā
konditorejā, konfekšu, augļu un delikatesu tirgotavā.
Katra vajadzībām varu piedāvāt:
maizi,
konfektes,
šokoladi,
desas,
konzervus,
apelsinus, citronus, bananus, vīnogas, labu sieru, un citas delikatesu preces.
Katrā laikā tēja, kafija, piens, desiņas.
Pateicoties ātrai apgrozībai, vienmēr svaiga prece.
Griežu vērību uz to, ka esmu saņēmis ļoti labas un lētas Lieldienu olas, zaķus, un dražē oliņas.
Atkalpārdevējiem un aizsargu nod. rabats.
Firma pastāv un apkalpo Limbažus un apkārtni 45 gadus.
J. Zeidmanis
konditoreja un delikatesu tirgotava
Limbažos Baumaņu K laukumā 1. tālr. 34

Vilinošā reklāma

Ceļojuma sākumā—
vispirms iegriežamies P. Ābola veikalā Limbažos iepirkties:
Saldumus
Augļus
Konzervus
A.-S. „Bekona Eksports" raž.
Pārtikas un tabakas preces
Trauku nozarē
pamielojam acis, apskatot pusdienas un kafijas servizes un citus skaistus dāvināšanas priekšmetus. Jā, un no šīs dienas mēs iepērkamies P. Ābola veikalā.
Arī Jūs, ja vēl neesiet mans pircējs, par tādu tapsat!
Ceru, ka patiks mani pakalpojumi un apmierinās mana bagātīgā preču izvēle un cenas, kuras centīšos turēt lētas.
Pauls Ābols
Limbažos, Jūras ielā 3, tālr. 61.
Rūjienā, Rīgas ielā 2, tālr. 153.

Konkurenta atbilde

Runājot par veikaliem, jāpiebilst, ka 1936.gada februāra sākumā beidzot atrisināja sen samilzušo jautājumu par pašvaldībai piederošas pilsētas aptiekas atvēršanu. Abas līdzšinējās - Lauvas un Ērgļa aptieka, apņēmās maksāt pilsētai nākamos piecus gadus respektīvi 1200 un 300 latu gadā ar noteikumu, ka turpinās būt vienīgie farmaceiti Limbažos.

Tirgus lietas

Par vispārējo saimniecisko apstākļu uzlabošanos varēja spriest pēc 1936.gada janvārī apstiprinātā Limbažu pilsētas budžeta, kas pāris gados bija pieaudzis par 15 procentiem. Ātri atrast strādniekus darbam laukos vai pilsētā vairs nebija iespējams. Veiksmīgu attīstību traucēja viens neparedzēts šķērslis - tirgus laukums. Pilsētas Jaunais tirgus starp parku un staciju bija neapbūvēts un neiekārtots ''placis'', kur pārdevēji jutās neērti un pēc vairākām nepatīkamām tirgus dienām meklēja citus savu preču noieta ceļus. Līdz ar sliktajiem laika apstākļiem 1936.gada sākumā ar pastarpinātu salu un atkusni, veidojās pārsteidzoša situācija, kad tirgus pieprasījums jūtami pārsniedza piedāvājumu. Tirgotājiem bija grūti aizkļūt līdz Limbažiem pa īpaši neizbraucamajiem ceļiem šķīdonī, savukārt aukstajās dienās viņi riskēja nosaldēt zem klajas debess stāvošos zirgus. Bija jūtams gandrīz visu tirgū pērkamo pārtikas produktu trūkums, no Skultes vairs nepieveda zivis, bet malkas cenas cēlās ar katru nedēļu, līdz sasniedza 12 latu par vezumu. Pirmā veiksmīgās peļņas diena bija 10.marts, kad notika plašāks zirgu tirgus ar darījumu slēgšanu traktieros. Cilvēkiem jaunais tirgus laukums nepatika un Limbaži tādējādi riskēja zaudēt krietnu daļu peļņas no dzelzceļa izbūves. 1936.gada pirmajās dienās pilsētas ievērojamāko namsaimnieku un veikalnieku grupa darīja zināmu, ka viņi vēlētos pirkt ēku Cēsu ielā pie ugunsdzēsēju depo, lai izveidotu tur pilsētas vajadzībām piemērotu tirgus laukumu blakus jau pierastajiem veikaliem un iebraucamajām vietām.

1936.gada tirgus laukums

1936.gada. 21.februāris jāatzīmē kā pārsteidzošākā diena Limbažu vēsturē. Limbažu pilsētas valdē ieradās namsaimnieku pārstāvji un ziedoja 18 tūkstošus latu bijušās Pārtikas biedrības ēkas Cēsu ielā 1 iegādei ar noteikumu, ka pilsēta labiekārtos šo teritoriju un padarīs piemērotu tirgus atvēršanai. Pilsētas valde vienprātīgi nolēma sākt pārbūves darbus jau marta beigās, pēc pirkuma līguma noslēgšanas. Vēl viens ieguvējs šai lietā izrādījās ugunsdzēsēju biedrība, kuras jaunais auto ar pūlēm varēja izbraukt šaurajā ieliņā pie depo. Ziedotāju saraksts atrodams ''Limbažu Vēstnesī'' un viņu vidū ir gan ievērojami ļaudis, kas ziedoja tūkstoti, gan arī pieticīgāki ziedotāji ar tikai 20 latu artavu, taču viņi visi pelnījuši palikšanu Limbažu vēsturē kā īsteni pilsētas patrioti

Sludinājumi

Limbažu muzejā

no 2020.gada 3.jūnija izstāde

"Rotaļlietas"

Speciālizlaidums NR.4 Limbažu muzeja izdevums. Jura Pavloviča sastādīšanā.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1936.gads

Aprīlī sākās žoga un šķūņa nojaukšana iegādātajā zemes gabalā un luterāņu baznīcas priekšā izveidojās laukums, kam bija jākļūst par pilsētas tirgu uz nākamajiem 50 gadiem. Pēc laukuma bruģēšanas jaunais tirgus uzsāka darbu 16.jūnijā. Vienlaikus ar tirgus iekārtošanu, 24.martā tika uzspridzināta par graustu kļuvusī Lejaskroga ēka un sākās Mazezera apkārtnes pārveidošana par sabiedriska parka vietu. Līdz vasaras beigām bija novāktas Lejaskroga drupas un daži blakus esošie koka šķūņi, ko nojauca pirms slimnīcas celtniecības. Mazezers un tā apkārtne 3,8 hektāru kopplatībā nonāca Limbažu īpašumā martā, kad Rīga piekrita šo teritoriju pārdot. Tilta būves noslēgumā Mazezerā tika nolaists ūdens, piedāvājot iegādāties ezerā uzkrājušās dūņas, ko beigās atdeva par velti. Plaša teritorija starp Pilsmuižu, depo un Mazezeru, kas bija izveidojusies par strupceļa joslu starp Limbažu pilsētu un pagastu, tagad sāka pārvērsties parka zonā. Pēc daļējas būvgružu novākšanas, 3.maijā, Spodrības nedēļas ietvaros, notika pirmie stacijas apkārtnes apzaļumošanas darbi, iestādot 120 kociņu. Baumaņu Kārļa laukumā gatavojās iežogot un apzaļumot tā nebruģēto daļu. Pilsētas valde vēlējās redzēt tīru pilsētu un sāka īpaši stingri pieprasīt atkritumu novākšanu no ielām. Lielāki būves darbi bija vēl priekšā, līdz ar vasaras sākumu. Tā gadījās, ka 1936.gadā vasarā Limbaži pirmo reizi kļuva par vairāku Rīgas organizāciju tūristu ekskursiju mērķi, parasti kā galapunkts apļa braucienam līdz Siguldai un gar jūru.

Sludinājumi

Limbažu muzejā sākot ar

2020.gada 22.maiju

IZSTĀDE!

"Ulmanlaiki Limbažos 1934.-1939."

Speciālizlaidums NR.4 Limbažu muzeja izdevums. Jura Pavloviča sastādīšanā.

Dakteris Kessels slimnīcā

Vadonība

1936.gada 19.aprīlī Saviesīgajā biedrībā notika gada atskaites sapulce un pilsētas galvas Dāvida Kessela godināšana sakarā ar desmit gadu atrašanos biedrības valdes priekšsēdētāja amatā. Dažas dienas vēlāk Kessela tuvākais līdzgaitnieks - ''Limbažu Vēstneša'' redaktors Mārtiņš Francis, publicēja notikuma aprakstu, kur veltīja pilsētas galvam augsti pacilātus slavinājuma vārdus, kas tā laika Latvijas presē parasti pienācās tikai Ulmanim. Tobrīd Kessela kunga sabiedriskās aktivitātes jau bija pārsniegušas visas politiskās pieklājības un saprāta robežas. Kopš gada sākuma viņš uzņēmās vadību visos pilsētas pasākumos un projektos, teica ievadrunas katrā publiskā sanāksmē, kur bija ieradies, un kopumā uzvedās tā, it kā citu sabiedrisko darbinieku Limbažos nebūtu. Šāda attieksme bija pretrunā ar autoritārās valsts politiskās dzīves kārtību, kur visā Latvijā bija tikai viens Vadonis, bet līdzgaitnieki, vienalga cik talantīgi, klusi pildīja pavēles un runāja publikā tikai atbilstoši darba plāna prasībām. Notikumu gaita rāda, ka Kessels bija naivi iedomājies pielabināt Ulmani ar pārmērīgu slavināšanu un padevības īzpausmēm. Cita starpā, 11.aprīlī pilsētas valde sasauca īpašu sēdi, kur izteica atbalstu Kārļa Ulmaņa lēmumam uzņemties arī Valsts prezidenta amatu.

Svinīgu sarīkojumu laikā Kessels bija tas, kurš vienmēr aicināja klātesošos skaļi suminināt Vadoni noslēgumā. Otra pilsētas galvas naivā iedoma bija pārliecība, ka, apmaiņā pret Ulmaņa personības kulta pabalstīšanu Rīgā, viņš drīkst darīt to pašu Limbažos. Šī kļūda sagrāva Kessela politisko karjeru. Viņš nebija ne Ulmaņa paziņa, ne Zemnieku savienības vadošs darbinieks un bija iecelts Limbažu priekšgalā pēc 15.maija apvērsuma kā piemērotākais konservatīvais domes loceklis. Vēl viena kļūda bija no Cēsu apriņķa priekšnieka amata atceltā policijas komandiera Štucera faktiskā iebīdīšana par otro Limbažu pilsētas galvu. Štucera kungs, un arī kundze, acīmredzami izrādīja interesi par sabiedrisko dzīvi, taču viņš nespēja un pat necentās kļūt populārs limbažnieku acīs. Politiski, biedrošanās ar par kaut ko amatā pamazināto Štuceru Kesselam varēja sagādāt tikai problēmas. Kad ziņas par Kessela personības kultu Limbažos beidzot sasniedza Rīgu, birokrātijas riteņi sāka neapturami griezties, lai pieņemtu lēmumu 1936.gada rudenī. Dāvids Kessels bija cilvēks ar milzīgu enerģiju, prātu un ambīcijām. Limbažos viņš atstāja pieminekli - slimnīcas ēku, kas vēl ilgi liecinās par Kessela prasmi panākt iecerēto. Pilsētas galvu pazudināja nespēja saprast, ka autoritārais režīms prasa no viņa nevis runas, bet klusēšanu un no Rīgas atsūtītu lozungu atkārtošanu piemērotā laikā un vietā.

ULMAŅLAIKU LIMBAŽI - 1936.gads

Pilsētas centrs bez policijas

Limbažnieku tradicionālā iecietība pret cilvēku vājībām paredzēja mierīgu attieksmi, ja vienkāršā vai neaudzinātā tauta tirgus un brīvajās dienās uzvedās mazliet skaļāk vai izkāvās savā starpā. Ulmaņlaiku krimināltiesas sodi bija maigi un mūsdienu cilvēkam nesaprotami - huligāns par nejauši sastaptas zemas kārtas sievietes piekaušanu saņēma nedēļu cietumā, par vēdera uzšķēršanu deva astoņus mēnešus. Limbažu ilggadējais miertiesnesis tobrīd bija viens no pilsētas sabiedrības pilāriem, bet viņa spriedumi, vai pareizāk sakot aizspriedumi, iztiesājot augstu ļaužu prasības pret vienkāršajiem, nenāca par labu tā reputācijai Limbažu un apkārtnes darba tautas vidū. Tā vai citādi, līdz 1936.gada pavasarim lielākā daļa Limbažos pastrādāto noziegumu notika ģimenes lokā vai pazīstamu ļaužu starpā dzērumā. Taču jaunajai dzelzceļa līnijai bija ne tikai labdabīgs efekts - ļaudis ar noziedzīgām nosliecēm no Rīgas, vai retāk no Valmieras, tagad bez grūtībām aizkļuva līdz Limbažiem un atrada klusu kaktu, kur nogaidīt un izlūkot. Martā pieredzējuši zagļi izmantoja Lauvu aptiekas durvju vājumu un klusā naktī aplaupīja to, neviena nepamanīti.

un noziedzība

16.aprīli pašā Limbažu centrā atgadījās kāds niecīgs, bet šokējošs incidents - kāds pilsētas valdes apmeklētājs, pēc paraduma atstājis velosipēdu koridorā, vairs neatrada to vietā. Sākotnēji pārkāpumos apsūdzēja ārzemju lauksaimniecības viesstrādniekus un jāatzīst, ka viņu vidū bija vismaz daži noziedznieki, kam bija kļuvis par karstu dzimtenē. Kopējā kriminālā statistika tomēr rāda, ka grēkā krišana lielā mērā notika uz vietas. Pieauga zādzību skaits Limbažu restorānos, kur, agrāko godīgo tikumu dēļ, krodzinieki bija kļuvuši pavisam neuzmanīgi, pieskatot kasi. Naktī uz 23.jūniju pārlieku uzbudināti jāņotāji salieca pilsētas parka vārtu stieņus. Par nespēju uzturēt kaut elementāru kārtību Limbažu ielās vispirms bija vainojams lepnais lielkungs Štucers, kas nebija padomājis izdarīt to pašu, ko veiksmīgi pielietoja citas Latvijas pilsētas - atrast vienu raženu kārtībnieku un norīkot to nakts dienestā nedaudzajās galvenajās Limbažu ielās.

Sludinājumi

Vecais ugunsdzēsēju depo

darba laiks:

Trešdienās, ceturdienās, piektdienās
13:00-17:00
Sestdienās 11.00-17.00
Svētdienās 11.00-15.00
Pirmdienās, otrdienās SLĒGTS
Citā laikā, ar iepriekšēju pieteikšanos!

Speciālizlaidums NR.4 Limbažu muzeja izdevums. Jura Pavloviča sastādīšanā.

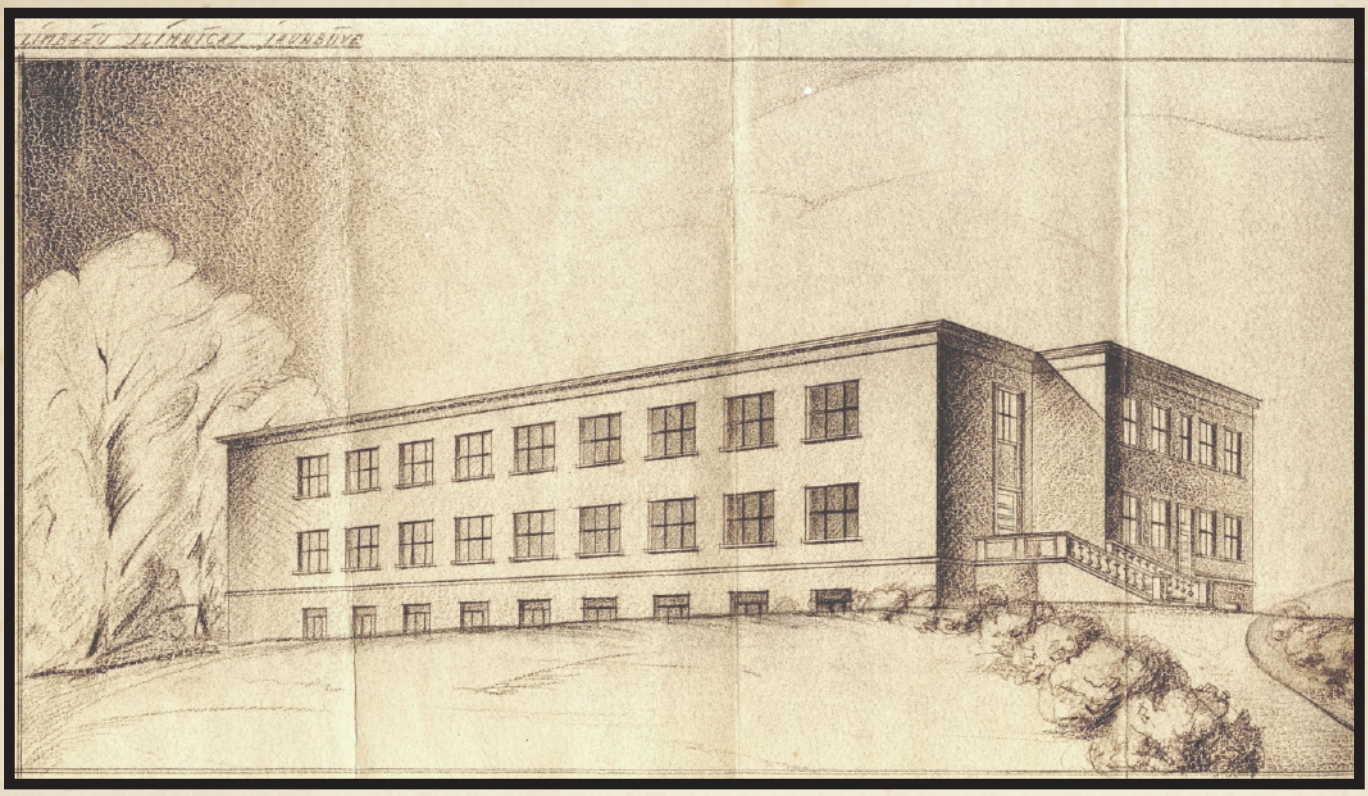

Limbažu slimnīcas projekts

Zemes darbi

Jau 1935.gadā Limbažu pilsētas viesi atzīmēja, ka jūtas kā vienā lielā būvlaukumā. 1936.gadā šāda sajūta tikai pieauga. Notika ne vien apzaļumošana un vairāku ēku būvdarbi, bet arī turpmāka galveno ielu braucamās daļas uzlabošana. Īpaša uzmanība bija pievērsta Jūras ielai, kuras jauno bitumena ceļa segumu vajadzēja izbūvēt līdz galam. Vasarā Jūras ielu slēdza, tādējādi ievērojami apgrūtinot klientu piekļūšanu daudziem veikaliem un restorāniem, daži uzņēmēji pat apgalvoja, ka riskē ar bankrotu. 17.augustā notika Jūras ielas svinīga pieņemšana un līdz ar to grūtākā ielu izbūves pasākumu daļa bija noslēgusies, dodot Limbažiem modernu transporta maģistrāli caur pilsētu. Labierīcības saņēmušajiem namīpašniekiem kopumā bija uzlikts 2800 latu kanalizācijas nodoklis, būvdarbu izdevumu segšanai. Turpmāk ''sirsniņu mājiņu'' un atkritumu tvertņu ierīkošana Limbažos bija jāsaskaņo ar Valmieras būvinspekciju. Rūpēm par māju un cilvēku tīrību par iemeslu bija martā izcēlusies masalu epidēmija, no kuras īpaši smagi cieta pamatskolas vecākie skolnieki.

Augusta sākumā Iekšlietu ministrija apstiprināja jaunās slimnīcas būvplānu un Ķezberkalnā sākās zemes darbi, lai sagatavotu ēkas būves vietu. Septembra sākumā slimnīcas celtniecības līgumu izsniedza Rīgas uzņēmējam Hartmanim, par 139 723 latu kopsummu. Slimnīcas būves laikā norakto zemi bija paredzēts izbērt nojauktā Lejaskroga apkārtnē, paredzot Mazezera labiekārtošanu. Pienotava savukārt deva solījumu piedalīties apstādījumu veidošanā jau no nākamā gada. Pēc 15.maija svētkiem pilsētas parka laukumu, kur tradicionāli notika parādes, sporta pasākumiem slēdza. Dārza ielas galā līdz jūlijam izbūvēja jaunā stadiona laukumu un tā kļuva par vietu, kur limbažnieki nodarbojas ar sportu līdz pat mūsu dienām. Turpinājās nomales mazo ieliņu labiekārtošana ap stadiona būves vietu, pie pareizticīgo baznīcas un otrpus dzelzceļam. 29.septembris bija vēl viens vēsturisks datums, jo Limbažos ieradās Valsts Pieminekļu valdes inspektors J.Jaunzems, apskatīja veco pili, kas toreiz vēl nebija sagrauta, tomēr krietni nolaista, un atzina tās sakārtošanas nepieciešamību. Kā maza pārmaiņu nianse jāpiemin 1936.gada oktobrī notikusī pilsētas benzīntanka pāriešana jauna īpašnieka rokās, iegūstot daudzās vēsturiskās fotogrāfijās redzamo Shell izkārtni.

un tiesu darbi

1936.gada aprīlī sākās trešā tiesu prāva starp -Limbažu pilsētu un Leopoldu Grefenfelsu vairāku zemes gabalu piederības lietā. Tiesāšanās bija sākusies 1926.gada martā un pilsēta jau divas prāvas bija zaudējusi un 1933.gadā pat izlikta no strīdīgajām zemēm. Nesaskaņu pamatā bija kāda ap 1880.gadu izdarīta kļūda, kad par zemes īpašumu reģistrāciju atbildīgais sekretārs sajauca dokumentos ierakstāmos numurus, tādējādi padarot neiespējamu vēlāku piederības noteikšanu. Lieta varbūt netiktu turpināta, bet Grafenfelsa kungs, acīmredzami liels tiesu darbu cienītājs, kurš desmit gadu laikā bija pazaudējis visus pie šīs prāvas strādājušos advokātus to dabiskās nāves dēļ, gribēja gūt vēl vairāk labuma, pieprasot 3120 latu nomas naudu par laiku, kad strīdīgo zemi izmantoja pilsēta.

Zemes īpašumi pie pilsētas

23.aprīlī Tiesu palāta sāka lietas pārbaudi un maijā atsūtīja uz Limbažiem izmeklētājus liecinieku pārbaudei un nopratināšanai. Oktobrī tiesa pieņēma galīgo un nepārsūdzamo lēmumu, piešķirot zemes īpašuma tiesības pilsētai, par ko ''Limbažu Vēstnesis'' informēja lasītājus ar pirmo un vienīgo publicēto zibenstelegrammu. Atskatoties pagātnē, mēs šodien varam atzīt, ka nav iespējams noteikt, cik liela taisnība zemes strīda lietā bija katrai no pusēm. Nelatvietis Grafenfelss bija uzņēmies nekaunību pretendēt uz latviešu pilsētas zemi nacionālās atdzimšanas laikmetā un saņēma likumsakarīgu atbildi. Atlika vēl tikai viens, daudzkārt lielāks, trīs gadsimtus sens neatrisināts zemes strīds starp Limbažiem un galvaspilsētu.

Sludinājumi

Limbažu muzejs

darba laiks:

Trešdienās, ceturdienās, piektdienās
10:00-18:00
Sestdienās, svētdienās 11.00-17.00
Pirmdienās, otrdienās SLĒGTS
Citā laikā, ar iepriekšēju pieteikšanos!

2020.gada 1.augustā plkst. 9.00

Limbažu muzejs

aicina uz atjaunotā

CENTRA KIOSKA

- ārtelpas vitrīnas atklāšanu
Baumaņu Kārļa, bij. Tirgus laukuma malā,
Cēsu un Torņa ielas krustojumā,
iepretī TIC un Vecajam ugunsdzēsēju depo.

1937. g. 23. maijā plkst. 14
Limbažu pilsētas sporta laukumā
notiks
Futbola
sezonas atklāšanas sacīkste
starp
8. Valm. aizs. pulka sporta kluba Limbažu nod. un 8. Valm. aizs. pulka Mazsalacas nod. sporta pulc. komandām.
Notiks arī Volejbola sacīkstes.
Ieejas: Le 1.—, Le 0,50 un Le 0,30 (pieskaitāmas).
Apmeklēt lūdz 8. Valm. aizs. sporta kluba Limbažu nodaļa.
Spiestuve J. Pūcītis, Limbaži.

Sporta valstiskošana

Aizsargi un futbolisti

Šo stāstu mums jāsāk no tālienes. Krietnu daļu savas daudzās jomās izcilās valstsvīra reputācijas Kārlis Ulmanis zaudēja tikai tāpēc, ka pārlieku uzticējās nedaudziem ļaudīm, kas gandrīz visi nebija šīs uzticības cienīgi pilnā mērā. Kāpēc Ulmanis pieļāva šo mūža nopietnāko kļūdu, mēs nezinām - Vadonis prata slēpt no pasaules savu privāto dzīvi. Par lielāko nelaimi Latvijai un tās tautai kļuva Ulmaņa tuvākais līdzgaitnieks iekšlietās Alfrēds Bērziņš, viens no nedaudzajiem, kas drīkstēja uzkliegt prezidentam sarunu laikā. Bērziņš bija nejaušs karjerists, kam nebija Zemnieku savienības līderim nepieciešamo zināšanu un talanta. 1937.gadā viņš kļuva par Sabiedrisko lietu ministru un sāka noteikt, ko latviešiem lasīt, dziedāt, skatīties kino un runāt uz ielas. Jau gadu iepriekš viņa vara bija pietiekama, lai visādi veicinātu maksimālu pilnvaru piešķiršanu sev padotajai aizsargu organizācijai. Viena no metodēm bija biedrību un sabiedrisko organizāciju likvidācija, pat ja tās neatradās ne mazākajā pretrunā ar pastāvošo iekārtu. 1936.gada 14.jūlijā notika Limbažu pilsētas valdes sēde, kur, atbilstoši rīkojumam no Rīgas, tika paziņots par Gastona Pranges vadītās Saviesīgās biedrības sporta sekcijas likvidāciju, atļaujot pastāvēt vienīgi pulciņam pie vietējās aizsargu nodaļas. Citiem vārdiem, nodarbošanās ar sportu, jeb, pareizāk sakot, futbolu, sabiedriskā kārtā Limbažos turpmāk bija iespējama vienīgi reģistrējoties aizsargu organizācijā. Tā bija katastrofa. Limbažu futbola komanda un tās pietiekami plašais līdzjutēju kolektīvs bija nopietna un aktīva Limbažu pilsētas dzīves sastāvdaļa. Futbolistu un līdzjutēju kopu, vismaz 200 cilvēkus, vienoja sportiska aizrautība ar pilnīgu vienaldzību pret citiem jautājumiem. Ievērojams skaits Limbažu jauniešu tika nostādīti par opozicionāriem, piespiesti domāt par politiku un pieņemt lēmumus, kas nāca gaismā 1940.gadā. Skumjākais šai lietā ir tas, ka, cik var spriest, paši Limbažu aizsargi nevēlējās iejaukties sporta lietās un notikušajā nebija vainojami. Saviesīgā biedrība bija zaudējusi vienu saviem spēcīgākajiem atzariem un mednieku biedrību pievienošana to neatsvēra.

Jaunā stadiona, tobrīd vēl futbola laukuma izbūve pilsētas dienvidu nomalē bija daļa no plāna, kas paredzēja papildināt Limbažu fiziskās kultūras norises ar jauniem sporta veidiem. 21.jūnijā bija notikušas aizsargu sacīkstes vairākos sporta veidos ar aptuveni 150 dalībniekiem, rudenī tika solīta Jāņa Dāliņa viesošanās Limbažos tūlīt pēc Berlīnes olimpiādes, kas nenotika. Limbažnieku nosliece uzskatīt futbolu par vienīgo piedienīgo sportu jau iepriekš bija oficiāli kritizēta redaktora slejā pilsētas avīzes 26.jūnija numurā. No sportistiem tagad prasīja blakus futbolam nodarboties ar vieglatlētiku un it īpaši ar volejbolu. Daļēji tas bija saistīts ar valstiski pabalstītās mazpulku organizācijas darbības veicināšanu. 26.jūlijā, ļoti nejaukā dienā ar stiprām lietusgāzēm, notika sportistu un organizāciju gājiens no Saviesīgās biedrības uz stadionu. Kā pienākas, oficiālo atklāšanu ievadīja D.Kessela runa. Sekoja īsts protesta mačs, pareizāk, tīšas bezdarbības izrāde, kurā Limbažu futbolisti zaudēja Staicelei ar 4 pret 1. Uz laiku iestājās līdz tam ļoti spēcīgās un uz Vidzemes čempiona titulu pretendējušās Limbažu futbola komandas noriets. Jāpiebilsr, ka kopumā tautas veselība Limbažu novadā bija ļoti laba. Marta sākumā notikušajā jauniesaukto pārbaudē tikai divus cilvēkus atzina par nederīgiem dienestam, neskatoties uz stingrajām prasībām. 6.septembra rītā caur Limbažiem izbrauca ap 300 Vienības velobrauciena dalībnieku, apstājoties atpūtai pie pamatskolas. Propagandas velobraucieni pakāpeniski kļuva par galvenajiem sporta notikumiem, ko limbažniekiem bija lemts redzēt atlikušos neatkarības gadus.

Ulmaņa autoritārā valsts atšķīrās no mūsdienu demokrātijas ar to, ka lielās politikas lietas tur tika kārtotas bērnišķīgi vienkārši. Vadošo vīru pārcelšanas amatā, nacionalizācijas ar daļēju konfiskāciju, senu un godīgu biedrību slēgšana - viss balstījās uz mutvārdu norādījumiem, ne sarežģītākiem par lūgumu pasniegt pāri svētku galdam sinepes. Tā noslēdzās arī ārsta Dāvida Kessela sabiedriskās darbības desmitgade Limbažos. 1936.gada 17.oktobrī pārsteigtie ''Limbažu Vēstneša'' lasītāji, daži, protams, mazāk pārsteigti par citiem, uzzināja, ka jau no 15.oktobra viņiem ir jauns pilsētas galva. Limbažu pārvaldes pienākumus uzņēmās vēl viens pilsētā pazīstams ārsts, uzņēmējs un bijušais Kessela tuvākais līdzgaitnieks pilsētas namsaimnieku ''listē'' - Rūdolfs Eglītis. Dakteris Eglītis bija dzimis Limbažu pagastā un tobrīd 45 gadus vecs. Īsi pirms neatkarības pasludināšanas viņš bija paguvis saņemt diplomu Tērbatas universitātē, piedalījās kā kara ārsts atbrīvošanas cīņās un no 1921.gada strādāja Limbažu slimnīcā, vienlaikus darbojoties kā dzirnavnieks. Varas maiņa bija notikusi 16.oktobrī, kad Limbažos ieradās Iekšlietu ministrijas Pašvaldību departamenta Pilsētu nodaļas vadītājs - ievērojamāka vīra tādam darbam Rīgā todien neatradās, revidēja pilsētas atskaišu grāmatas un sastādīja aktu par amata nodošanu. No tā laika preses nekļūst skaidrs, vai Kesselu vienkārši padzina, vai arī viņš pirms tam uzrakstīja atlūgumu.

Divi dakteri

19.oktobrī pilsētas valdē ar lozungu ''Saticībā un vienprātībā'' notika pirmā sēde R.Eglīša vadībā, kur piedalījās pilsētas vadošie ļaudis. Policijas priekšnieks Štucers viņu skaitā nebija minēts, tā vietā ''Eglīša komandu'' sākotnēji veidoja aizsargu komandieris Zeidmanis, miertiesnesis Ozols, ugunsdzēsēju komandants Hincenbergs un vesela virkne ļaužu, kuru vārdi pirmo personu sarakstos iepriekš nebija parādījušies. Pilsētas politikā personiskajām emocijām vietas tomēr nebija un jau nākamajā gadā Eglītim nācās saukt palīgā un sēdināt blakus arī tos cilvēkus, kas bija būvējuši Kessela vadoņa tēlu. 28.oktobrī Saviesīgā biedrība sarīkoja atvadu vakaru bijušajam pilsētas galvam un pagaidām vēl biedrības priekšsēdētājam, taču jāšaubās, vai notiekošais Kesselu īpaši interesēja. Limbaži, kur viņš pats neatradās pirmajā vietā, ārstam Kesselam bija kļuvuši vienaldzīgi, drīz viņš pieņēma darba piedāvājumu citā reģionā un bez lieka trokšņa pagaisa no Limbažu vēstures. Ļaunas mēles runāja, ka tik ātrai aizbraukšanai par iemeslu bija viena kristiešu baušļa pārāk bieža pārkāpšana, ko no varas kritušajam ārstam pieminēja, taču nu jau ir par vēlu spriest par to.

Kessels un Eglītis starp medmāsām

Divi dakteri

Šo rindu autors ir ļoti aizspriedumains pret dakteri Eglīti, uzskatot viņu par izcilu un varbūt 20.gadsimta izcilāko Limbažu sabiedrisko darbinieku. Vara ir inde, kas sakropļojusi dižākos no ļaudīm, un Rūdolfs Eglītis slavējams par to, ka šai indei nepakļāvās. Limbažu pilsētas jaunais galva ieviesa pavisam atšķirīgu pārvaldes stilu - neuzkrītošu, korektu un absolūti oficiālu. Jaunās pilsētas valdes atskaitēs par darbu mēs vairs neredzam personības, tikai darbinieku kopumu. Tieši to no viņa prasīja Rīga, kam turpmāk iebildumu pret Limbažu pašvaldības darbu vairs nebija. Ko ne Eglītis, ne pārējie limbažnieki nevarēja paredzēt, bija sekojošie juku laiki.Turpmāko pārmaiņu iespaidā daudzi pieļāva kļūdas, bija pat tādi Limbažu ļaudis, kas savā apmātībā ļāvās sasmērēties svešu politisko lopkautuvju atkritumos, ko mūsdienu cilvēce uzskata par nenomazgājamiem. Eglītis spēja pārdzīvot šo laiku, emigrēt uz ASV un nodzīvot atlikušo mūžu trimdā, nekad savas dzīves ritumā nebūdams vainīgs publiski apkaunojošā rīcībā.

Eglīša dzirnavu uzņēmums

Reti kurš viņa laikabiedrs sabiedriskā amatā varēja to pateikt par sevi. Rūdolfs Eglītis šeit tiek slavināts nevis kā izcilu morālu īpašību vai gara un darba sasniegumu persona, bet gan kā godīgs cilvēks. Mēs dzīvojam gadsimtā, kam vairs nav vajadzīgi cēzari un napoleoni, kas savam diženumam upurē pašu tautas. Ārsts Eglītis bija, kāda angļu dramaturga vārdiem runājot, ''cilvēks visiem laikmetiem'' - kāds, kurš ir pelnījis savu Limbažos rakstītu biogrāfiju un mazliet piemiņas no pēctečiem

Eglītis ar Limbažu pamatskolas skolotājiem un skolniekiem

Būves darbi

1936.gada maijā Rīgā notika konkurss par Limbažu dzelzceļa stacijas būvdarbiem un jau jūnijā sākās celtniecības otrā kārta, ar nolūku pabeigt ēku līdz 15.oktobrim. 25.oktobra rītā notika stacijas svinīga durvju atvēršana un iesvētīšana. Divstāvu ēkas celtniecības izmaksas novērtēja uz 76 tūkstošiem latu un tobrīd tā bija modernākā būve Limbažos. Pilsētas ēku fonds bija veiksmīgi pārdzīvojis pasaules karu un arī nedaudzās jaunās 20. un 30.gadu dzīvojamās mājas turpināja būvēt pēc 19.gadsimta dzīves kvalitātes standartiem, kas atbilda limbažnieku no senčiem mantotajiem paradumiem. Stacija bija pirmā Limbažu māja ar visām tā laika modernajām ērtībām, ieskaitot centrālapkuri un kanalizāciju. Uzgaidāmo telpu iekārtošana vēl nebija pabeigta, bufeti ar tiesībām pārdot alu atvēra līdz ar jaunā gada sākumu, pārvilinot uz darbu Limbažos bijušo Saulkrastu stacijas krodzinieku. 15.novembrī atvēra nākamo Rūjienas dzelzceļa posmu līdz Alojai. No saimnieciskā viedokļa Limbažiem tas nebija patīkami, jo krietnu daļu uz Limbažiem nākušās Alojas novada tirdzniecības tagad pārņēma vietējā stacija, kuras kravu apgrozība drīz strauji tuvojās Limbažu stacijas apmēriem. Limbažu ielās gada beigās bija redzama vēl viena augošās turības pazīme - zēni ar nesen pirktiem velosipēdiem, kas sāka traucēt gājēju un braucēju pārvietošanos.

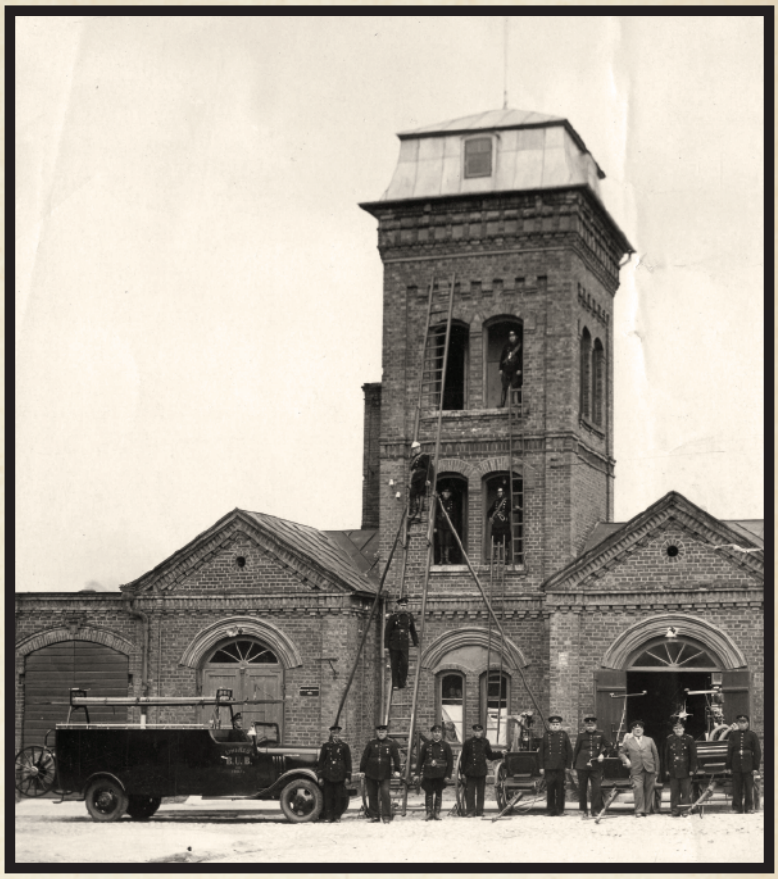

Ugunsdzēsēju depo pēc pārbūves

Limbažu stacija 1936.gada rudenī

1936.gada 25.septembrī svinīgi tika ielikts Limbažu jaunās slimnīcas pamatakmens. Jau tobrīd pie sākotnējiem būvdarbiem strādāja sešdesmit cilvēki, pēc mēneša viņu skaits pieauga līdz astoņdesmit. Ar tik nopietnu spēku piesaistīšanu līdz ziemas sākumam izdevās uzbūvēt ēkas sienas un uzlikt spāres. Vienlaikus septembrī - oktobrī pilsētas brīvprātīgie ugunsdzēsēji pašu spēkiem un līdzekļiem bija sākuši depo torņa pārbūvi par šļūteņu žāvētavu. Trūkstošos līdzekļus, kā toreiz bija parasts Limbažos, izdevās savākt ar biedrības rīkotu labdarības bazāru. Divu gadu laikā Limbaži bija nopietni pārvērtušies un nejaušs 1934.gada beigu ceļotājs, kas, vēlreiz apmeklētu pilsētu 1936.gada beigās, būtu ļoti pārsteigts. Asfaltētās ielas, stacija, slimnīcas jaunbūve, stadions, iemērītie kvartāli pie dzelzceļa un cita starpā arī jaunā Zeidmaņu ģimenes māja Cēsu ielā, liecināja par pārmaiņām, kādas trīsdesmito gadu Latvijas mazpilsētās bija retums. Limbaži bija paveikuši neiespējamo.

Kiosks

Trīsdesmitajos gados Limbažu pilsētas centrā bija divi avīžu, tabakas un sīkpreču kioski. Laikmetā, kad ziņas par pasaules jaunumiem varēja uzzināt vienīgi no avīzēm, jo radio ziņas bija ļoti īsas, laikrakstus pirka vai pasūtīja visu kārtu un ienākumu ļaudis. Tomēr jāatzīst,ka tirgus dienās kiosku papirosi bija populārāka prece nekā avīzes. Īsi pirms 1936.gada Ziemassvētkiem Limbažu stacijas uzgaidāmajā telpā atvēra telegrāfa aģentūras LETA, kā šodien teiktu, ''ķēdes'' kiosku, kādus pirms vairākiem gadiem bija sākuši ierīkot visos Latvijas dzelzceļa mezglos ar pietiekamu apkārtējo iedzīvotāju skaitu. LETA kiosks atšķīrās no privātajām avīžu tirgotavām ar to, ka, spēja piedāvāt daudz plašāku laikrakstu un grāmatu klāstu, tūrisma informācijas materiālus, kā arī kalpoja par vietu, kur varēja pasūtīt arī ārzemju izdevumus. Bez tam, dzelzceļa kioski tikpat kā necieta no piegādes aizkavēšanās problēmām, ar ko mocījās no nedrošajiem zemes ceļiem atkarīgie tirgotāji.

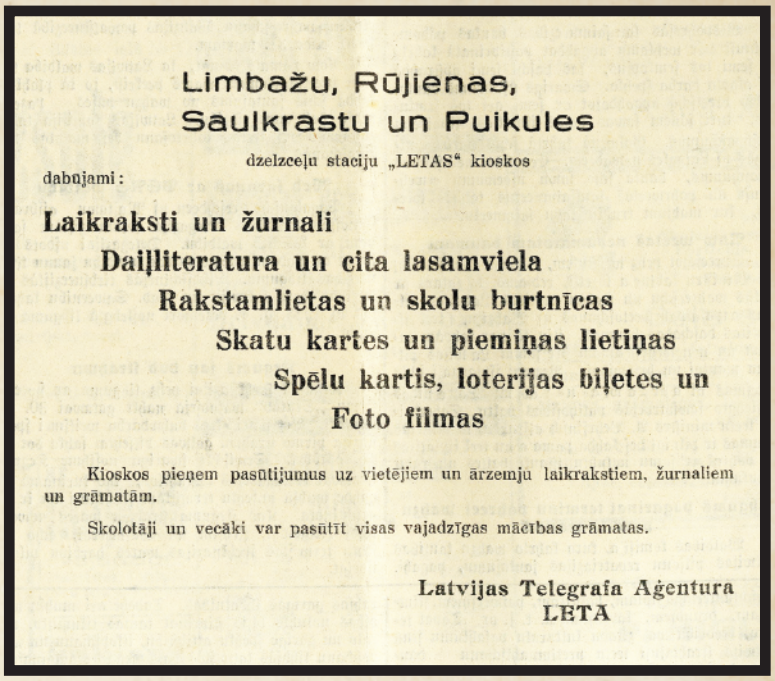

Limbažu, Rūjienas,
Saulkrastu un Puikules
dzelzceļu staciju „LETAS“ kioskos
dabūjami:

Laikraksti un žurnali
Daiļliteratura un cita lasamviela
Rakstamlietas un skolu burtnīcas
Skatu kartes un piemiņas lietiņas
Spēlu kartis, loterijas biļetes un
Foto filmas

Kioskos pieņem pasūtījumus uz vietējiem un ārzemju laikrakstiem, žurnaliem un grāmatām.

Skolotāji un vecāki var pasūtīt visas vajadzīgas mācības grāmatas.

Latvijas Telegrafa Aģentura
LETA

Īsi sakot, tas bija logs uz plašo pasauli, kādu to vēlējās redzēt autoritārā valsts. Avīzes ar jaunākajām ziņām, kas kļuva aizvien populārākas, tuvojoties pasaules karam, tagad nonāca Limbažos un bija nopērkamas stacijā tikai dažas stundas vēlāk kā Rīgā. 1936.gads noslēdzās ar vēl vienu jaunu Limbažu novada ļaužu paradumu - dzelzceļa braucieniem uz galvaspilsētu, lai iepirktos pirms svētkiem. Latvijas un pasaules nākotne izskatījās spoža, un 1937.gads solīja būt vēl labāks, nekā aizejošais.

Baumaņu Kārļa laukuma kiosks tuvplānā